

ROBERT KUREK

Koncepcja informacji użytecznej a nadzór nad zakładami ubezpieczeń

W regulacyjnej ocenie działalności zakładów ubezpieczeń, efektywne sprawowanie nadzoru uwarunkowane jest posiadaniem użytecznej informacji. W opracowaniu dokonany został przegląd różnych ujęć i teorii definiujących cechy „użytecznej” informacji. Scharakteryzowane zostały własności użytecznej informacji w definicyjnym określeniu pojęcia „informacja”, atrybuty użytecznej informacji z punktu widzenia zasad sporządzania sprawozdań finansowych, opracowanych przez IASB oraz FASB, zbiór cech informacji koniecznych dla sprawowania nadzoru zdefiniowany w zasadach IAIS oraz zasady, zakres i cechy informacji określone w Dyrektywie II (ang. Solvency II). W opracowaniu analizie poddana została także kolekcja cech i atrybutów przypisanych „użytecznej” informacji z punktu widzenia regulacyjnej oceny działalności zakładów ubezpieczeń. W ogólnym ujęciu „użyteczną” jest taka informacja, która pozwala na powiększenie zasobu wiedzy o samym zakładzie ubezpieczeń, jego otoczeniu i sytuacji na rynku. Tak zinterpretowana „użyteczna” informacja daje organom nadzoru podstawę do podejmowania efektywnych i trafnych decyzji, a sama informacja nie odbiega od zamierzeń i intencji jej nadawcy.

1. Wstęp

W procesie nadzorowania można wyodrębnić fazę monitorowania i kontroli, które umożliwiają ocenę działalności oraz fazę decyzyjną, która wspomaga władcze oddziaływanie na nadzorowane podmioty. Aby można było podejmować decyzje, należy najpierw dokonać oceny sytuacji (działalności), co wymaga przetwarzania informacji wejściowych (płynących od nadzorowanych podmiotów i otoczenia zewnętrznego) oraz informacji posiadanych (wiedzy i doświadczenia). Jeśli informacje wejściowe będą „użyteczne” z punktu widzenia dokonania oceny działalności, wówczas możliwe jest efektywne spełnianie funkcji nadzorczych. Jednak samo zdefiniowanie pojęcia „użytecznej” informacji, zarówno tej dostarczanej do nadzoru, jak i ujawnianej publicznie, nie jest łatwe i wymaga przeglądu różnych ujęć i różnych punktów widzenia.

Celem poniższego opracowania jest analiza różnych ujęć teoretycznych i przegląd definicji, które umożliwiają przypisanie informacji takich cech, własności, atrybutów

oraz elementów składowych, które pozwalają na potraktowanie jej, jako informacji „użytecznej” z punktu widzenia regulacyjnej oceny działalności zakładów ubezpieczeń¹, będącej elementem procesu nadzorczego.

2. Teoretyczne ujęcia informacji „użytecznej”

W zależności od rodzaju prowadzonej analizy można użyć różnych zwrotów, które pozwolą na określenie informacji spełniającej stosowne warunki i posiadającej odpowiednie cechy pozwalające na zastosowanie nazwy informacja „użyteczna”. Zamiennie do tego określenia można użyć pojęć informacja „wartościowa”, „dobra”, „właściwa”, „odpowiednia”, „istotna” lub o „odpowiedniej jakości”.

Podstawowe teorie ujęcia informacji – teoria ilościowa i teoria jakościowa², pozwalają na rozróżnienie, iż w ujęciu jakościowym, charakterystycznym dla nauk społecznych, zdefiniowanie informacji wiąże się z potraktowaniem jej, jako sygnału możliwego do przetworzenia i wykorzystania przez umysł do własnych celów. Informacja w ujęciu jakościowym nie jest traktowana jako parametr fizyczny lub strukturalny obiektów i nie pomija się w nich aspektu semantycznego, jak to ma miejsce na polu nauk ścisłych, czyli teorii ilościowej. Według teorii jakościowej informacja powinna posiadać określone cechy, które ją wartościują i pozwalają ocenić jej przydatność w opisie ekonomicznym.

Jednym z ogólnych ujęć zestawiających pożądane cechy informacji jest „użyteczność” informacji w sensie prakseologicznym. Określona informacja jest wtedy użyteczna w danym systemie informacyjnym, jeśli znajduje zastosowanie w rozwiązaniu danego problemu, a bardziej szczegółowo, gdy jest istotnym warunkiem rozwiązania danego problemu (decyzyjnego, badawczego, analitycznego, zarządzania etc.)³. Zdefiniowane w prakseologii właściwości sprawnego działania: korzystność, skuteczność oraz ekonomiczność⁴, można przenieść na prawidła, jakimi powinna cechować się informacja „użyteczna” z punktu widzenia odbiorcy. O korzystnej informacji będzie można mówić wówczas, gdy wynik użyteczny, który uzyska odbiorca, jest większy od nakładów związanych z pozyskaniem informacji. Skuteczność informacji będzie się natomiast

1. Przez regulacyjną ocenę działalności należy rozumieć ocenę dokonywaną przez organ nadzoru w fazie monitorowania i kontroli stanu istniejącego na podstawie zakresu informacji przewidzianego przez regulacje prawne. Ocena regulacyjna dokonywana jest na podstawie informacji dostarczanych do organów nadzoru (raportowanie na rzecz nadzoru) oraz na podstawie wyników oceny dokonanej przez rynek w ramach informacji publicznie ujawnianych (dyscyplina rynkowa). Dopiero po dokonaniu tej oceny następuje druga faza procesu nadzorczego, czyli możliwość władczego oddziaływania.

2. Górecki M., *Informacje poufne na rynku kapitałowym: podstawowe problemy regulacji prawnej oraz pojęcie informacji poufnej i insidera*, „Czasopismo Kwartalne Całego Prawa Handlowego, Upadłościowego oraz Rynku Kapitałowego”, 2007 nr 1, za: http://www.huk.beck.pl/index.php?cid=126&id=2&mod=m_artykuly. Wyodrębnienie ilościowej i jakościowej teorii informacji można znaleźć w pracy Unold J., *System informacyjny a jakościowe ujęcie informacji*, „SWO Systemy Wspomagania Organizacji”, Prace Naukowe AE w Katowicach 2007, s.168, za: http://www.swo.ae.katowice.pl/_pdf/125.pdf

3. Unold J., *System informacyjny a jakościowe ujęcie informacji*, „SWO Systemy Wspomagania Organizacji”, Prace Naukowe AE w Katowicach 2007, s.168.

4. Dębski D., *Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw cz.2*, WSPiP, Warszawa 2006, s. 270-271.

wiązać ze stanem, w którym dzięki informacji osiągnie on założony wcześniej cel (zrealizuje potrzebę informacyjną). O ekonomiczności informacji będzie można mówić wówczas, gdy relacja wyniku użytecznego do poniesionych nakładów będzie większa od jedności. Prakseologiczne ujęcie informacji nie rozstrzyga wprawdzie wszystkich kwestii „użytecznej” informacji, ale pozwala na ogólne przybliżenie zagadnienia.

O „użyteczności” pojęcia „informacja”, decyduje jej jakość (dokładność, prawdziwość), ilość (odpowiedni zasięg czasowy i częstotliwość dopływu) oraz powiązanie z zadaniami (ważność dla sprawy)⁵. Kryteriami oceny informacji pod kątem przydatności dla użytkownika mogą być również wyodrębnione cechy: dokładność, prawdziwość, forma, częstość wykorzystania, zakres, źródło, horyzont czasu⁶. Zdobywanie zasobów informacyjnych (zbiorów informacji), które ocenia się pod kątem kompletności, wartości, wiarygodności, spójności (czy korzysta się z porównywalnego zbioru danych) i aktualności⁷, również pozwalają na przypisanie tych właśnie atrybutów informacji, którą można uważać za „użyteczną”.

Na poziomie podejmowania decyzji o alokowaniu zasobów (prywatnych, publicznych) decydent musi dysponować taką informacją, która jest adekwatna (odnosząca się do rozważanej sprawy), rzetelna (oparta na niezafałszowanych danych) oraz aktualna (napływająca w odpowiednim czasie). Dysponowanie określonym zbiorem informacji z dziedziny, w której ma zostać podjęta decyzja o „użytecznych” cechach i właściwej jakości, jest warunkiem efektywności podejmowanych decyzji⁸.

Z punktu widzenia podmiotu zarządzającego organizacją, najczęściej stosowane określenia dla „użytecznej” informacji wyrażane są poprzez przypisanie jej cech jakościowych⁹: dyspozycyjność, aktualność, rzetelność, porównywalność, niezawodność, elastyczność, wydajność, czas reakcji, szczegółowość. Podobnie jest z punktu widzenia użytkownika systemu informacyjnego, gdzie spełnianie określonych wymogów jakościowych¹⁰: dyspozycyjność, aktualność, rzetelność, porównywalność, przetwarzalność, szczegółowość, poufność i łatwość wykorzystania, nadaje informacji jej minimum strukturalne, czyli pozwala na określenie kiedy informacja jest na tyle użyteczna, że składająca się na nią kolekcja danych przynosi w ogóle „jakąś” informację.

W rozumieniu istoty „użytecznej” informacji pomocne jest także określenie jej semantycznego przeciwieństwa, które jako niedoskonałą (nieużyteczną) traktuje informację, która jest: nieadekwatna, nieaktualna (spóźniona), niedokładna (mało wiarygodna)¹¹. Negacja pozwala również na określenie, jakimi własnościami nie powinna cechować się informacja traktowana, jako zasób ekonomiczny. Z punktu widzenia funkcji ekonomicznego zasobu informacyjnego „nieużyteczną” będzie taka informacja, która nie spełnia kryterium potencjalnej użyteczności, nie spełnia realnie społecznej funkcji

5. Sopińska A., *Informacja*, w: „Leksykon zarządzania”, Difin, Warszawa 2004, s. 166.

6. Szapiro T., *Informatyka gospodarcza* w: „Encyklopedia biznesu” t.1, pod red. Pomykało W., Fundacja Innowacja, Warszawa 1995, s. 343.

7. *Ibidem*, s. 345.

8. Surdej A., *Władza informacji – polityki publiczne w świetle nowoczesnych funkcji państwa*, „Dialog Społeczny” 2008/4, s. 17.

9. Kisielnicki J., *Informacyjna infrastruktura zarządzania*, PWN, Warszawa 1993, s. 33-37.

10. Kisielnicki J., *Informacja gospodarcza*, w: „Encyklopedia biznesu” t.1, pod red. Pomykało W., Fundacja Innowacja, Warszawa 1995, s. 340.

11. Forlicz S., *Informacja w biznesie*, PWE, Warszawa 2008, s. 24.

odwzorowania rzeczywistości, oraz jednej z dwóch funkcji: decyzyjnej lub sterowania, a także, gdy nie spełnia kryterium efektywnego dostępu dla potencjalnych użytkowników (czyli informacja jest niedostępna, trudna do przyswojenia i interpretacji)¹².

W ocenie działalności podmiotów sektora finansowego wśród określeń nadanych „użytecznej” informacji, jest jej „istotność”. Pojęcie to jest stosowane w celu wskazania przydatności i wystarczalności dla użytkowników oraz adresatów sprawozdań finansowych, którym informacje te mogą być potrzebne, jako podstawa podejmowania decyzji¹³. W jednym z najbardziej syntetycznych ujęć przedstawiających „użyteczną” informację, przypisuje się jej parametry „właściwości”, tzn. informacja powinna być „o właściwej treści, we właściwym czasie i we właściwej formie”¹⁴.

Wiele z przytoczonych właściwości, atrybutów i pożądaných cech powtarza się w różnych definicjach lub ujęciach, lub nawet oznacza to samo, ale jest inaczej nazywana. Pod jednym pojęciem mogą się także kryć dwie nieco odmienne własności. Utrudnione jest zatem wskazanie uniwersalnej definicji „użytecznej” informacji w oderwaniu od jej użytkownika, jego potrzeb informacyjnych oraz momentu, w którym będzie ją wykorzystywał. W ujęciu, które obejmuje te wszystkie płaszczyzny, przedstawiona zostanie „użyteczna” informacja z punktu widzenia regulacyjnej oceny działalności. Wcześniej jednak, przedstawione zostaną pożądane cechy jakościowe informacji – decydujące o jej użyteczności – z punktu widzenia odbiorców sprawozdawczości finansowej i tych, które wykorzystywane są przez organy nadzoru.

3. Cechy jakościowe „użytecznych” informacji finansowych określone przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB)

Nadrzędnym celem sprawozdawczości finansowej jest dostarczenie „użytecznej” informacji w celu podejmowania decyzji o różnym charakterze. Mimo że sprawozdania finansowe nie są w stanie spełnić wszystkich potrzeb informacyjnych użytkowników (odbiorców), istnieją takie potrzeby, które są wspólne dla wszystkich jej odbiorców. Ze względu na fakt, że inwestorzy inwestują w jednostkę kapitał obciążony ryzykiem, przyjmuje się, że informacje płynące ze sprawozdań finansowych, które zaspokajają ich potrzeby, będą także odpowiadały większości potrzeb innych użytkowników sprawozdań¹⁵. Trafność decyzji odbiorców informacji uzależniona jest od jakości informacji pochodzącej w głównej mierze ze sprawozdań finansowych, a ponieważ zdarza się, że wśród uczestników obrotu gospodarczego prezentowane informacje pozostają niezrozumiałe, oczekuje się, że uni-

12. Oleński J., *Infrastruktura informacyjna państwa w globalnej gospodarce*, Uniwersytet Warszawski WNE, Warszawa 2006, s. 126.

13. Komitet Bazylejski, *Publiczne ujawnianie informacji o działalności handlowej oraz w zakresie instrumentów pochodnych banków i firm inwestycyjnych*, Komitet Bazylejski, listopad 1995, s. 3 za: www.knf.gov.pl/Images/basle21_tcm20-4726.doc

14. Olchowicz I., *Podstawy rachunkowości*, Difin, Warszawa 1993, s. 13.

15. Par. 10 *Założeń koncepcyjnych sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych; Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 2007*, t. I, International Accounting Standards Board, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2007, s. 47.

wersalne sprawozdania finansowe stanowić będą wiarygodne źródło informacji¹⁶. Stąd też, w celu ochrony zróżnicowanych interesów odbiorców informacji, istotną kwestią staje się przestrzeganie cech jakościowych, jakim powinny odpowiadać tworzone informacje.

Na forum UE, oprócz Komisji Europejskiej, kluczowe znaczenie w zakresie harmonizacji i standaryzacji sprawozdawczości finansowej ma Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (*International Accounting Standards Board – IASB*). Rada ma na celu formułowanie i publikowanie, zgodnie z interesem publicznym, standardów rachunkowości, które powinny być przestrzegane podczas prezentacji sprawozdań finansowych, oraz promowanie standardów w celu ich akceptacji i przestrzegania na całym świecie, także prowadzenia działalności zmierzającej do poprawy i harmonizacji regulacji (standardów) rachunkowości oraz procedur związanych z przygotowaniem i prezentacją sprawozdań finansowych¹⁷. Dla realizacji tych celów określone zostały pewne ramy regulujące obszary raportowania finansowego, a dokument, w którym zawarte zostały te ramy to „Założenia koncepcyjne sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych”¹⁸. W założeniach tych określone zostały pojęcia, na których opiera się przygotowanie i prezentacja sprawozdań finansowych dla użytkowników zewnętrznych, a w nich zdefiniowane zostały cechy jakościowe (atributy, specyficzne właściwości), którym powinny odpowiadać informacje zawarte w tych sprawozdaniach. Wśród najważniejszych cech jakościowych informacji płynących ze sprawozdań finansowych – decydujących o ich użyteczności i przydatności z punktu widzenia odbiorcy – wymienia się zrozumiałość, przydatność (istotność) dla użytkowników, wiarygodność oraz porównywalność prezentowanych informacji¹⁹.

Informacja prezentowana w sprawozdaniu finansowym powinna być podana w sposób czytelny i zrozumiały dla użytkowników. **Zrozumiałość** informacji oznacza, że dane prezentowane w sprawozdaniu finansowym powinny być bez trudu wykorzystywane w procesie podejmowania decyzji przez ich użytkowników posiadających pewien rozsądny zasób wiedzy ekonomicznej oraz chcących studiować sprawozdanie z należytą starannością. Nie jest możliwe pomijanie prezentacji danych, szczególnie, gdy są one istotne w procesie podejmowania ważnych decyzji ekonomicznych, jeżeli ich zrozumienie mogłoby sprawiać trudność przeciętnemu użytkownikowi²⁰.

Kolejną cechą warunkującą użyteczność informacji finansowych jest ich **przydatność**. Informacja jest przydatna, jeżeli wpływa na decyzje ekonomiczne użytkowników w taki sposób, że umożliwia im przewidywanie przyszłych zdarzeń (tzw. wartość predykcyjna), lub ułatwia ocenę przeszłości, potwierdzenie bądź też korektę wcześniejszych przewidy-

16. IASB, *Założenia koncepcyjne sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych; Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF)* 2007, t. I, International Accounting Standards Board, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2007. s. 47.

17. *Ibidem*, s. 3.

18. *Ibidem*, s. 52-57.

19. Są to cechy, które zawarte zostały w założeniach koncepcyjnych wg stanu na koniec stycznia 2010 r. Możliwe, że cechy te określone zostaną w ostatecznej wersji w nieco inny sposób, bowiem prace nad nimi wciąż trwają. IASB 2009, *Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements. Conceptual Framework Phase A – Objective and Qualitative Characteristics*, za: <http://www.iasplus.com/agenda/framework-a.htm>

20. Jaruga A. (red.), *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF, MSR)* a ustawa o rachunkowości – podobieństwa i różnice, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2005, s. 29.

wań (tzw. wartość potwierdzająca). Z cechą przydatności wiąże się istotność. Informacja jest istotna, jeżeli jej pominięcie lub zniekształcenie wpływa na decyzje użytkowników. To, czy dana informacja jest istotna i jest przydatna dla użytkownika, zależy zarówno od charakteru, jak i rozmiarów opisywanego przez nią zdarzenia gospodarczego.

Informacja, aby była użyteczna, musi być także **wiarygodna**, tzn. wolna od błędów materialnych i stronniczości. Powinna także wiernie przedstawiać transakcje i zdarzenia, które są jej treścią. Na wiarygodność składają się następujące cechy: wierność prezentacji (wiernie odzwierciedla transakcje i zdarzenia); przewaga treści nad formą (transakcje prezentowane są zgodnie z treścią ekonomiczną i rzeczywistością gospodarczą, a nie jedynie formą prawną); neutralność (informacje, które nie są celowo selekcjonowane lub prezentowane, by wpływać na decyzje i oceny użytkowników w celu uzyskania oczekiwanego rezultatu); ostrożność (ostrożność w warunkach niepewności, oznacza rozwagę przy dokonywaniu szacunków tak, aby wartość aktywów i przychodów nie była zawyżona, a wartość zobowiązań i kosztów zaniżona – zasada ostrożnej wyceny) oraz kompletność. Kompletność oznacza, że informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych, aby były wiarygodne, powinny zawierać wszelkie istotne szczegóły dotyczące działalności, ponieważ pominięcie danych może powodować, że informacje stają się nieprawdziwe lub wprowadzają w błąd, a co za tym idzie, nie są wiarygodne i są mniej przydatne. Przy kompletności powinno się jednak uwzględniać ograniczenia wynikające z zasady istotności oraz ograniczenia kosztowe, czyli uwzględnienie przewagi korzyści płynących z informacji nad kosztami ich uzyskania.

Dokonywanie właściwej oceny działalności i podejmowanie trafnych decyzji przez użytkowników sprawozdań finansowych jest możliwe pod warunkiem **porównywalności** informacji płynących ze sprawozdań finansowych. Polega ona na tym, że użytkownicy informacji mają możliwość porównania informacji o działalności danej jednostki (sytuacja finansowa, wyniki działalności) w różnych okresach, jak również możliwe jest porównanie do innych jednostek. Wycena i prezentacja finansowych skutków podobnych transakcji i różnych zdarzeń powinny być przeprowadzone w ramach jednostki, i w kolejnych okresach, w ten sam sposób. Warunkiem spełnienia porównywalności informacji, jest konieczność informowania odbiorców sprawozdań o zasadach przyjętych przy ich sporządzaniu, zmianach tych zasad, oraz ich skutkach.

Dla „rzetelnej prezentacji informacji”, decydującej o jej użyteczności, konieczne jest także dostarczenie informacji we właściwym czasie, czyli dbanie o terminowość. Informacja dostarczona wcześniej zazwyczaj posiada większą przydatność, aniżeli informacja dostarczona później. Jednak wcześniejsze dostarczenie informacji może negatywnie wpływać na wiarygodność informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych, dlatego konieczne jest zbilansowanie przydatności i wiarygodności informacji w czasie. Wyważenie niezbędne jest również w relacji do kosztów pozyskania informacji. Zasadą jest, że informacja dostarczona (pozyskana) powinna dać więcej korzyści, niż spowodować kosztów. Ponieważ odbiorcy informacji mogą być różni, konieczne jest także wyważenie różnych cech jakościowych informacji. Dostarczona informacja powinna spełniać pewne progowe granice przydatności, wiarygodności, zrozumiałości i porównywalności²¹.

21. IASB, *Międzynarodowe Standardy... op.cit.* s. 57-58.

4. Cechy jakościowe „użytecznych” informacji finansowych – wspólny projekt dla Europy i Stanów Zjednoczonych (IASB i FASB)

Ramy koncepcyjne określone przez IASB oraz przyjęte standardy rachunkowości i sprawozdawczości finansowej stanowią drogowskaz dla europejskich instytucji stanowiących o standardach w rachunkowości. Na rynku amerykańskim odpowiednikiem IASB jest FASB (*Financial Accounting Standards Board* – Rada Standardów Rachunkowości Finansowej), której standardy przyjęły postać US GAAP (*Generally Accepted Accounting Principles in the United States* – Amerykańskie Ogólnie Akceptowane Standardy Rachunkowości).

Założenia koncepcyjne rachunkowości według FASB i IASB są porównywalne, jeżeli chodzi o ogólne zasady, jednak pozostaje pomiędzy nimi sporo różnic. Aby eliminować te różnice w 2002 r. podpisane zostało stosowne porozumienie, a w lutym 2006 r. IASB i FASB opublikowały plan projektu konwergencji „Roadmap” (Memorandum o porozumieniu), który zaczął być realizowany, jako program ujednoczenia obydwu systemów²². Nawiązana współpraca zmierzała do osiągnięcia porównywalności stosowanych rozwiązań, jednak Rady zgodnie przyznały, że eliminacja różnic między MSSF a US GAAP nie jest najlepszym rozwiązaniem i należy stworzyć od podstaw, na bazie dotychczasowych doświadczeń, nowy wspólny zestaw standardów²³. Dnia 29 maja 2008 r. Rady opublikowały Projekt Standardu (ED) dotyczącego celów sprawozdawczości finansowej oraz cech jakościowych i ograniczeń informacji sprawozdawczości finansowej, użytecznej dla celów podejmowania decyzji. W projekcie tym także określono cechy jakościowe informacji, jakie powinny płynąć ze sprawozdań finansowych. Cechy te podzielone zostały na dwie podstawowe grupy: fundamentalne cechy jakościowe oraz udoskonalające cechy jakościowe²⁴.

Fundamentalne cechy jakościowe – użyteczność informacji określają dwie cechy o znaczeniu fundamentalnym: rzeczowość (*relevance*) oraz wierne ukazanie rzeczywistości (*faithful representation*). Istniejące założenia koncepcyjne (opublikowane przez IASB) opisują już podobne cechy, jednak w myśl nowych propozycji nie są one na tyle jasno sformułowane, przez co możliwa jest ich błędna interpretacja. W projekcie postawiono tezę, iż informacje są rzeczowe, jeżeli mogą spowodować różnicę w podejmowanych decyzjach i posiadają wartość z punktu widzenia przewidywania i/lub potwierdzania stanu rzeczy. Bardzo ważną kwestią z punktu widzenia dokonywania oceny regulacyjnej i oceny działalności, jest zwrócenie uwagi na fakt, że rzeczowość należy oceniać w odniesieniu do decyzji, a nie w odniesieniu do określonych decydentów. Wierne ukazanie rzeczywistości oznacza, że informacje zawarte w sprawozdaw-

22. Wright I., *Czy FASB i IASB nadal będzie dzielił wspólny język?*, Biuletyn e-Rachunkowość 2006/11, <http://e-rachunkowosc.pl/artukul.php?view=710>

23. Krasodomska J., *Ku globalnym standardom rachunkowości – MSSF i US GAAP*, <http://www.e-finance.com/artykuly/100.pdf>, s. 12.

24. IASB, FASB, *Projekt standardu dotyczący celu i cech sprawozdawczości finansowej*. Projekt w wersji opublikowanej 29 maja 2008 r. przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) i Amerykańską Radę Standardów Sprawozdawczości Finansowej (FASB), Dodatek do „Z perspektywy MSSF”, Ernst&Young, Wydanie 7 lipiec 2008, s. 3.

czości muszą odzwierciedlać treść ekonomiczną zjawiska gospodarczego, a nie tylko jego formę prawną. W projekcie stwierdza się, iż aby wiernie ukazywać zjawiska gospodarcze, informacje finansowe muszą być pełne, neutralne i pozbawione istotnych błędów. Definicja taka obejmuje wszystkie kluczowe cechy, jakie zawierają dotychczasowe Założenia Konceptyjne IASB, stanowiące aspekty wiarygodności, z wyjątkiem cechy ostrożności (zauważa się konflikt między zasadą ostrożności, a zasadą neutralności – w związku z tym, proponowane założenia nie uwzględniają ostrożności jako cechy pożądanej).

Udoskonalające cechy jakościowe zwiększają użyteczność informacji finansowych. Rady stwierdzają, że stosowanie udoskonalających cech jakościowych jest procesem iteracyjnym, niepodążającym według z góry określonego schematu. Czasami możliwe jest wykluczenie jednej lub większej liczby cech udoskonalających, celem maksymalizacji innej cechy jakościowej. Dla potrzeb sprawozdawczości finansowej ogólnego przeznaczenia kluczowe znaczenie mają następujące udoskonalające cechy jakościowe:

- porównywalność – umożliwia użytkownikom wyszukiwanie podobieństw pomiędzy dwoma zbiorami zjawisk gospodarczych,
- sprawdzalność – pomaga w upewnieniu użytkowników, że informacje wiernie ukazują zjawiska gospodarcze, które mają one odzwierciedlać (oznacza to, że różni niezależni obserwatorzy, posiadający odpowiednią wiedzę, mogliby się zgodzić, co do postawionych też w ogólnym zakresie),
- właściwy czas sporządzenia informacji – daje decydom informacje w momencie umożliwiającym im podjęcie odpowiednich decyzji,
- zrozumiałość – umożliwia użytkownikom zrozumienie znaczenia informacji płynącej ze sprawozdawczości.

Przyświecający projektowi wspólny ostateczny cel, jakim jest przyjęcie Ulepszonych Założeń Konceptyjnych zastępujących założenia dotychczas stosowane przez każdy z systemów odrębnie jest niezwykle istotny z punktu widzenia użyteczności informacji. Decydujące o „użyteczności” informacji płynących ze sprawozdań finansowych przyjęte cechy jakościowe stanowić będą podstawę dla wszystkich pozostałych prac w ramach projektu dotyczącego założeń konceptyjnych oraz dla wszystkich opracowywanych w przyszłości standardów.

5. Kwestie „użytecznej” informacji a zasady Międzynarodowego Stowarzyszenia Organów Nadzoru Ubezpieczeniowego (IAIS)

Przyjmuje się, iż informacje płynące ze sprawozdań finansowych sporządzonych z uwzględnieniem wszystkich opisanych cech jakościowych – w ustaleniach IASB oraz FASB – oddają prawdziwy i rzetelny obraz sytuacji finansowej oraz wyniku finansowego podmiotu (*true and fair view*). Założenia dotyczą informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych o ogólnym przeznaczeniu. Jest to podstawa do dokonywania oceny działalności zakładu ubezpieczeń przez użytkowników, którzy traktują je, jako główne

źródło informacji. W ramach regulacyjnej oceny działalności, informacje płynące ze sprawozdań finansowych są wykorzystywane przez organy nadzoru, jednak instytucje te mają prawo żądać informacji dodatkowych, bardziej szczegółowych i sporządzanych w formie i przekrojach użytecznych z ich punktu widzenia oraz tylko i wyłącznie na ich potrzeby.

Cechy, jakimi powinny charakteryzować się informacje przekazywane organom nadzoru ustalone zostały przez IAIS (Międzynarodowe Stowarzyszenie Organów Nadzoru Ubezpieczeniowego) w ramach „Głównych Zasad Ubezpieczeń i Metodologii”²⁵. Kwestia informacji wykorzystywanej w ocenie regulacyjnej w ogólnym rozumieniu pojawia się w mniejszym lub większym stopniu praktycznie we wszystkich zasadach ubezpieczeń (ogółem jest ich 28). Zasady mają charakter ogólny i generalnie odzwierciedlają obraz celów działań nadzoru. Jednak w obszarze tematycznym dotyczącym „nadzoru bieżącego” oraz w obszarze nawiązującym do „rynków i klientów”, kwestie informacji podjęte zostały bardziej szczegółowo.

W obszarze bieżącego nadzoru (*Ongoing supervision*) „zasada” nr 12 (*ICP 12: Reporting to supervisors and off-site monitoring*) reguluje kwestie dostępu do informacji i raportowania dla potrzeb nadzoru oraz zagadnienia kontroli zza biurka (*off-site supervision*). Nadzór musi dysponować „konieczną” informacją umożliwiającą we „właściwy” sposób dokonanie oceny obrazu siły finansowej nadzorowanego podmiotu. Informacja ta ma być dostarczana do organu nadzoru regularnie i możliwe jest jej uzupełnianie kontrolami „na miejscu” oraz poprzez komunikację z aktuariuszami i zewnętrznymi rewidentami. Jednocześnie w zasadzie tej rozstrzygnięta została kwestia zakresu informacji, która podkreśla, że sprawozdawczość na rzecz nadzoru może różnić się od tej, która służy publicznemu ujawnieniu (dla akcjonariuszy, klientów). Zasada nr 13 (*ICP 13: On-site inspection*) określa reguły kontroli na miejscu (*on-site inspection*). Zgodnie z nią organ nadzoru ma prawo zbierać informacje na miejscu (przeprowadzając kontrolę), by zbadać przebieg operacji danego zakładu ubezpieczeń i ich zgodność z prawem i wymogami nadzoru. Przytoczyć należy również zasadę nr 11 (*ICP 11: Market analysis*), która dotyczy nałożenia na nadzór obowiązku pozyskiwania informacji z wykorzystaniem wszelkich dostępnych źródeł, co ma umożliwić śledzenie i analizowanie ogółu czynników, które mogą wpływać na zakłady ubezpieczeń i rynek ubezpieczeń, a w razie potrzeby, powzięcia przez nadzór stosownych działań. Zgodnie z tą zasadą nałożony na organy nadzoru obowiązek analizy rynku dotyczy analiz ilościowych (np. przychody ze składek, siła finansowa, polityka lokacyjna, nowe produkty na rynku itp.), jak i jakościowych (np. wpływ zmieniających się przepisów prawnych na działalność ubezpieczeniową). Analizy te powinny dotyczyć zarówno obserwacji stanu istniejącego, jak i wybiegać w przyszłość i generalnie umożliwiać uzupełnienie informacji, będących podstawą do regulacyjnej oceny działalności o elementy pochodzące spoza firmy (jej otoczenia)²⁶.

25. IAIS, *Insurance Core Principles and Methodology*. Pierwsze *Główne Zasady Ubezpieczeń* opracowane zostały w 1997 r., jednak zostały odrzucone przez zgromadzenie członków stowarzyszenia i odesłane do dalszych prac. Poprawiona wersja została opublikowana w październiku 2000 r., a w marcu 2007 r. ukazały się uzupełnione i poprawione, ale już jako *Główne Zasady Ubezpieczeń i Metodologii*. Wszelkie zasady, standardy i zalecenia dostępne są na stronach internetowych IAIS: www.iaisweb.org

26. Można sobie wyobrazić, że na etapie władczego oddziaływania organ nadzoru nakaże sprzedaż udziałów w jakiejś firmie tylko dlatego, że z prowadzonych analiz wynika prawdopodobieństwo jej słabej sytuacji rynkowej w przyszłości, a dany zakład ubezpieczeń nie posiada

W obszarze rynków i klientów (*Markets and consumers*) poruszona została jedna z istotniejszych zasad w kontekście rozważań nad „użyteczną” informacją w regulacyjnej ocenie działalności zakładów ubezpieczeń. Jest to zasada nr 26 (*ICP 26: Information, disclosure & transparency towards the market*), która formułuje wymogi odnośnie udzielanych informacji, jawności i przejrzystości wobec rynku. Zgodnie z nią organ nadzoru wymaga od zakładów ubezpieczeń ujawnienia na czas odpowiednich informacji, tak by umożliwić wszystkim interesariuszom (*stakeholders*) zapoznanie się w sposób jasny z ich działalnością oraz kondycją finansową, oraz umożliwić im rozumienie ryzyk, na które mogą być narażeni. Publiczne ujawnianie informacji jest, obok raportowania na rzecz organu nadzoru, drugim filarem regulacyjnej oceny działalności zakładów ubezpieczeń. Ze względu na wagę zagadnienia, jak i relatywną nowość kwestii publicznego ujawniania informacji w styczniu 2002 r., tematyce tej poświęcone zostały specjalne zalecenia IAIS *Guidance paper on public disclosure by insurers* uszczegółowiające kwestie przedmiotu upublicznianych informacji (jakie powinny być ujawniane) oraz cech jakościowych, jakie powinny posiadać ujawniane informacje. W ostatnim przypadku wyróżnionych zostało 7 cech jakościowych ujawnianych informacji umożliwiających podejmowanie decyzji przez uczestników rynku²⁷: przydatność (relewantność), aktualność (publikowanie z wystarczającą częstotliwością), dostępność (o niskim koszcie pozyskania), kompletność (o odpowiednim zakresie), rzetelność (wiarygodność), porównywalność co do zakresu (umożliwiające porównywanie informacji pomiędzy zakładami ubezpieczeń) i stałość w czasie (umożliwiające wychwycenie trendów).

6. Kwestie „użytecznej” informacji o Solvency II

Najważniejszym rozwiązaniem wpływającym na zakres dostępu do informacji zarówno w odniesieniu do regulacyjnej oceny działalności, jak i dyscypliny rynkowej, jest dyrektywa ramowa Solvency II²⁸. Jednak pierwotne założenia i określenie zasadniczych wymogów znalazło się najpierw w dokumencie konsultacyjnym nr 15²⁹ opracowanym przez CEIOPS (Komitet Europejskich Nadzorów Ubezpieczeń i Pracowniczych Funduszy Emerytalnych), gdzie przedmiotem rozważań były zagadnienia dotyczące rachunkowości, sprawozdawczości finansowej oraz ujawniania informacji do wiadomości publicznej o prowadzonej działalności ubezpieczeniowej. Ostateczny kształt

odpowiedniego zaplecza finansowego. Praktyczny wymiar pozyskiwania takich informacji jest szczególnie istotny w świetle Solvency II i zawartej w nim możliwości stosowania przez zakłady ubezpieczeń własnych modeli oceny ryzyka, co podlega akceptacji przez nadzór.

27. IAIS, *Guidance Paper No. 4 – Guidance paper on public disclosure by insurers*, styczeń 2002 r., za: http://www.iaisweb.org/_temp/Guidance_paper_on_public_disclosure_by_insurers.pdf, s. 5-7.

28. Solvency II – Dyrektywa ramowa przyjęta przez Parlament Europejski 22 kwietnia 2009 r.

29. CEIOPS 2006, *Draft Advice to the European Commission on Supervisory Reporting and Public Disclosure in the Framework of the Solvency II Project*, Consultation Paper No.15 CEIOPS-CP-08/06, październik 2006; za: <http://www.ceiops.eu/media/files/consultations/consultationpapers/CP15/CP15.pdf>, 03.01.2010.

(po konsultacjach) przybrał postać zaleceń³⁰ dla Komisji Europejskiej, uwzględnionych w dyrektywie ramowej, gdzie odrębne zapisy ustanowione zostały w zakresie informacji dla celów nadzorczych, a odrębnie związane z publicznym ujawnianiem informacji, jednak te dotyczące cech „użytecznej” informacji i zasad dotyczących sporządzania informacji, pozostały wspólne.

Opublikowane zalecenia dotyczące publicznego ujawniania informacji oraz sprawozdawczości nadzorczej odnoszą się do informacji na poziomie całego systemu informacyjnego. Stąd też publikowanie i przekazywanie przez zakłady ubezpieczeń informacji na temat ich działalności powinno opierać się na kilku ważnych zasadach³¹:

- **zasada materialna**, której wpływ może być inny na sprawozdawczość nadzorczą i inny na publiczne ujawnianie informacji. W przypadku publicznego ujawnienia może być stosowana perspektywa sprawozdania finansowego, co oznacza, że wpływ na ekonomiczne decyzje użytkowników mają oświadczenia finansowe, a w przypadku sprawozdawczości nadzorczej stosowanie tej zasady zależne jest od władzy, jaką posiada organ nadzoru,
- **zasada proporcjonalności**, która podkreśla, że wymagania jakościowe i ilościowe dotyczące informacji, mają być stosowane elastycznie, w zależności od specyfiki, skali i złożoności prowadzonej działalności przez zakłady ubezpieczeń,
- **zasada poufności** wymaga szanowania zastrzeżonych i poufnych dla pracowników informacji, które mogłyby osłabić pozycję konkurencyjną firmy, zmniejszyć opłacalność inwestycji lub naruszyć obowiązek tajemnicy pomiędzy zakładem ubezpieczeń a klientem lub kontrahentem. Sytuacje, w których stosuje się tę zasadę powinny być jednak wyjątkowe, a jeżeli już będą miały miejsce, to zakłady ubezpieczeń muszą wyraźnie oznajmić, że niektóre pozycje nie są ujawniane i wyjaśnić powody braku ich ujawniania.

W Solvency II na zakłady ubezpieczeń nałożony został wymóg „przekazywania organom nadzoru informacji koniecznych do celów nadzoru”³², co oznacza, że „użyteczne” będą takie informacje, które pozwolą na dokonanie oceny działalności oraz podjęcie wszelkich stosownych decyzji wynikających z wykonywania praw i obowiązków nadzorczych. Zakres informacji przekazywany organom nadzoru, który umożliwia spełnianie funkcji nadzorczych powinien zawierać³³:

- elementy jakościowe lub ilościowe, lub wszelkie odpowiednie połączenie tych elementów,
- elementy odnoszące się do przeszłości, teraźniejszości lub przyszłości, lub wszelkie odpowiednie połączenie tych elementów,
- dane pochodzące ze źródeł wewnętrznych lub zewnętrznych, lub wszelkie odpowiednie połączenie tych danych.

30. CEIOPS 2007, *Advice to the European Commission on Supervisory Reporting and Public Disclosure in the Framework of the Solvency II Project*, CEIOPS-DOC-03/07, 20 marzec 2007 r.; za: <http://www.ceiops.eu/media/files/publications/submissionstotheec/CEIOPS-DOC-03-07AdviceonSupervisoryReportingandPublicDisclosure.pdf>, 03.01.2010.

31. CEIOPS 2007, *Advice to the... op.cit.*, s. 6-7.

32. Art. 35 Dyrektywy Ramowej Solvency II.

33. Art. 35 Ust 3 Dyrektywy Ramowej Solvency II.

Aby informacje przygotowywane zgodnie z powyższymi założeniami umożliwiały regulacyjną ocenę działalności, powinny posiadać stosowne cechy (w dyrektywie Solvency II określone zostały jako zasady), które dotyczą zarówno sprawozdawczości nadzorczej, jak i publicznego ujawniania informacji:

- muszą odzwierciedlać charakter, skalę i złożoność działalności danego zakładu, a w szczególności ryzyka właściwego dla jego działalności,
- muszą być dostępne, kompletne pod wszelkimi istotnymi względami, porównywalne i spójne na przestrzeni czasu,
- muszą być istotne, wiarygodne i zrozumiałe.

W zasadach tych można znaleźć egzemplifikację cech, jakie przypisywane są „użytecznej” informacji: adekwatność (odzwierciedlenie skali i złożoności działalności), dostępność, kompletność, porównywalność, spójność na przestrzeni czasu oraz istotność, wiarygodność i zrozumiałość. Jednoczesne przestrzeganie omawianych cech (zasad) stanowi o gwarancji wysokiej jakości i szeroko rozumianej „użyteczności” informacji wykorzystywanej w regulacyjnej ocenie działalności zakładów ubezpieczeń.

7. Zakończenie

Spełnianie funkcji nadzorczych uwarunkowane jest posiadaniem „użytecznej” informacji o sytuacji ekonomicznej nadzorowanych podmiotów i ich otoczeniu, a także wymaga powiększania zasobów wiedzy o otaczającej sektor ubezpieczeniowy rzeczywistości. Spełnienie tych przesłanek pozwala zachowywać się aktywnie i efektywnie, zapobiegając sytuacjom niepożądanym. Stąd też, na potrzeby regulacyjnej oceny działalności, powinno się operować bardzo syntetycznym ujęciem własności informacji, które pozwolą na potraktowanie jej jako „użytecznej”, aby każda konfiguracja mieściła się w definicji tego określenia. W ogólnym rozumieniu i w odniesieniu do jednej z podstawowych definicji informacji z punktu widzenia regulacyjnej oceny działalności zakładów ubezpieczeń, za użyteczną informację należy uważać taką, która pozwala na powiększenie zasobu wiedzy o samym zakładzie ubezpieczeń, jego otoczeniu i sytuacji na rynku, co daje podstawę do podejmowania efektywnych decyzji obciążonych mniejszym ryzykiem.

Jako że ocena działalności zakładów ubezpieczeń dokonywana jest zarówno przez organy nadzoru, jak i innych uczestników rynku, to kolekcja cech i atrybutów, jakimi powinna charakteryzować się informacja uważana za „użyteczną”, nie jest zbiorem zamkniętym i należy wyraźnie podkreślić, że nie ma informacji uniwersalnie użytecznych. W związku z tym, spojrzenie na kwestie użytecznej informacji może się odbyć przez pryzmat czynników, które odróżniają informację przydatną od informacji bezużytecznej. Ogólnie rzecz biorąc, na podstawie wcześniejszych rozważań, można przyjąć, że użyteczna informacja powinna być dokładna, aktualna, pełna i odpowiednia. Dokładność oznacza wiarygodne odzwierciedlenie rzeczywistości (wówczas dla oceniającego ma realną wartość). Aktualność oznacza, że jest dostępna wtedy, kiedy może być podstawą odpowiednich działań. Kompletność (pełność informacji) oznacza, że oceniającemu

34. Art. 35 Ust. 4 Dyrektywy Ramowej Solvency II.

dostarczane zostały wszelkie potrzebne mu fakty i szczegóły (jeśli informacja jest niepełna, podmiot oceniający może sobie wyrobić niedokładny lub zniekształcony obraz rzeczywistości), a odpowiedniość (adekwatność) informacji zależna jest od konkretnych potrzeb i warunków oceniającego. W przypadku regulacyjnej oceny działalności zakładów ubezpieczeń adekwatną informacją będzie ta, która umożliwi m.in. dokonanie oceny systemu zarządzania, ocenę prowadzonej działalności, zweryfikowanie zasad wyceny stosowanych do celów określenia wypłacalności, ocenę napotykaných rodzajów ryzyka, ocenę systemów zarządzania ryzykiem, a także sprawdzenie struktury kapitałowej, potrzeb kapitałowych i zasad zarządzania kapitałem. Nie mniej istotnym czynnikiem decydującym o użyteczności informacji jest także rachunek kosztów związanych z jej pozyskaniem i korzyści płynących z jej wykorzystania.

Analiza cech i atrybutów użytecznej informacji pozwala także na znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy informacja powinna zawsze posiadać określone atrybuty decydujące o jej użyteczności łącznie, czy też „wystarczy”, jeśli posiadać będzie tylko wybrane. Zaproponowany przez IASB i FASB wspólny projekt założeń koncepcyjnych dla sprawozdawczości finansowej dokonujący podziału na cechy fundamentalne i uzupełniające, wydaje się być tu odpowiedzią. Rzeczowość oraz wierne ukazanie rzeczywistości (cechy fundamentalne) wyznaczają podstawowe cechy użytecznej informacji. Zrozumiałość, porównywalność, sprawdzalność i właściwy czas sporządzenia (cechy uzupełniające) z założenia uwzględniają, że możliwe jest wykluczenie jednej cechy celem maksymalizacji innej, co pozwala na elastyczność w tak złożonej sprawie, jaką jest regulacyjna ocena działalności zakładów ubezpieczeń.

Status quo między atrybutami nie zawsze udaje się osiągnąć i wszystko zależy od rodzaju potrzeb podmiotu, który korzysta z informacji. W przypadku organu nadzoru to doświadczenie jego pracowników, odpowiedni kontekst, zdolności interpretacyjne oraz dokonywana refleksja w ramach, których przetwarzane są informacje, stanowią czynniki przesądzające o przydatności informacji w procesie jej przetwarzania. Konkretna sytuacja decyduje o tym, jaki stopień dokładności informacji, jej postać, zakres i źródła, są właściwe. A użyteczność informacji w dużej mierze determinowana jest właśnie przez samego odbiorcę, gdyż od niego zależy, na ile rozważana informacja wzbogaca wiedzę przezeń posiadaną.

Ze względu na spełniane funkcje odwzorowania rzeczywistości, tworzenia zasobów wiedzy i walory poznawcze, użyteczna informacja jest jednym z podstawowych elementów procesów decyzyjnych, wpływa w znacznym stopniu na efektywność działania i rozstrzyga o trafności podejmowanych wyborów. W rozważaniach nad „użytecznością” informacji z punktu widzenia nadzoru nad zakładami ubezpieczeń najistotniejsze jest, by interpretacja informacji nie odbiegała od zamierzeń i intencji nadawcy, a posiadane cechy umożliwiały szybkie podejmowanie trafnych decyzji przez pracowników organu nadzoru.

Wykaz źródeł

CEIOPS 2006, *Draft Advice to the European Commission on Supervisory Reporting and Public Disclosure in the Framework of the Solvency II Project, Consultation Paper No.15* CEIOPS-CP-08/06, październik 2006; za: <http://www.ceiops.eu/media/files/consultations/consultation-papers/CP15/CP15.pdf>, 03.01.2010.

CEIOPS 2007, *Advice to the European Commission on Supervisory Reporting and Public Disclosure in the Framework of the Solvency II Project*, CEIOPS-DOC-03/07, 20 marzec 2007 r.; za: <http://www.ceiops.eu/media/files/publications/submissionstotheec/CEIOPS-DOC-03-07AdviceonSupervisoryReportingandPublicDisclosure.pdf> 03.01.2010.

Dębski D., *Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw cz.2*, WSPiP, Warszawa 2006.

Forlicz S., *Informacja w biznesie*, PWE, Warszawa 2008.

Górecki M., *Informacje poufne na rynku kapitałowym: podstawowe problemy regulacji prawnej oraz pojęcie informacji poufnej i insidera*, „Czasopismo Kwartalne Całego Prawa Handlowego, Upadłościowego oraz Rynku Kapitałowego”, 2007 nr 1, za: http://www.huk.beck.pl/index.php?cid=126&id=2&mod=m_artykuly

IAIS, *Guidance Paper No. 4 – Guidance paper on public disclosure by insurers*, styczeń 2002 r., za: http://www.iaisweb.org/_temp/Guidance_paper_on_public_disclosure_by_insurers.pdf

IAIS, *Insurance Core Principles and Methodology (Główne Zasady Ubezpieczeń i Metodologii)*; za: www.iaisweb.org

IASB 2009, *Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements. Conceptual Framework Phase A – Objective and Qualitative Characteristics*, za: <http://www.iasplus.com/agenda/framework-a.htm>

IASB, FASB, *Projekt standardu dotyczący celu i cech sprawozdawczości finansowej*. Projekt w wersji opublikowanej 29 maja 2008 r. przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) i Amerykańską Radę Standardów Sprawozdawczości Finansowej (FASB), Dodatek do „Z perspektywy MSSF”, Ernst&Young, Wydanie 7 lipiec 2008.

IASB, *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 2007*, t. I, International Accounting Standards Board, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2007.

IASB, *Założenia koncepcyjne sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych; Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 2007*, t. I, International Accounting Standards Board, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2007.

Jaruga A. (red.), *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF, MSR) a ustawa o rachunkowości – podobieństwa i różnice*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2005.

Kisielnicki J., *Informacja gospodarcza*, w: „Encyklopedia biznesu t.1”, pod red. Pomykało W., Fundacja Innowacja, Warszawa 1995.

Kisielnicki J., *Informatyczna infrastruktura zarządzania*, PWN, Warszawa 1993.

Kisielnicki J., Sroka H., *Systemy informacyjne biznesu. Informatyka dla zarządzania*, Placet, Warszawa 2005.

Komitet Bazylejski, *Publiczne ujawnianie informacji o działalności handlowej oraz w zakresie instrumentów pochodnych banków i firm inwestycyjnych*, Komitet Bazylejski, listopad 1995; za: www.knf.gov.pl/Images/basle21_tcm20-4726.doc

Krasodomska J., *Ku globalnym standardom rachunkowości – MSSF i US GAAP*, <http://www.e-finance.com/artykuly/100.pdf>

Olchowicz I., *Podstawy rachunkowości*, Difin, Warszawa 1993.

- Oleński J., *Infrastruktura informacyjna państwa w globalnej gospodarce*, Uniwersytet Warszawski WNE, Warszawa 2006.
- Solvency II – Dyrektywa ramowa przyjęta przez Parlament Europejski 22 kwietnia 2009 r.
- Sopińska A., *Informacja*, w: „Leksykon zarządzania”, Difin, Warszawa 2004.
- Surdej A., *Władza informacji – polityki publiczne w świetle nowoczesnych funkcji państwa*, Dialog Społeczny 2008/4.
- Szapiro T., *Informatyka gospodarcza* w: „Encyklopedia biznesu t.1”, pod red. Pomykało W., Fundacja Innowacja, Warszawa 1995.
- Unold J., *System informacyjny a jakościowe ujęcie informacji, SWO Systemy Wspomagania Organizacji*, Prace Naukowe AE w Katowicach 2007; za: http://www.swo.ae.katowice.pl/_pdf/125.pdf
- Wright I., *Czy FASB i IASB nadal będzie dzielił wspólny język?*, „Biuletyn e-Rachunkowość” 2006/11, <http://e-rachunkowosc.pl/arttykul.php?view=710>

The concept of useful information vs. supervision over insurance companies – SUMMARY

In regulatory assessment of insurance institutions' performance, the availability of useful information constitutes the determinant of the effective supervision. The study presents the review of different approaches and theories defining the attributes of the „useful” information. The features of useful information have been described within the definitional determination of the notion of „information”, the attributes of useful information have been illustrated in view of financial reporting standards prepared by IASB and FASB; the set of information attributes indispensable for the supervision to be carried out as defined in IAIS regulations has been included, and the principles, scope and information properties defined in Solvency II have been presented. The study also analyses the group of features and attributes associated with „useful” information from the point of view of regulatory assessment of insurance institutions' performance. Generally, the information is considered "useful" if it allows for broadening the scope of knowledge about an insurance institution itself, its environment and market situation. „Useful” information interpreted in this way gives supervision bodies the due basis for taking up the effective and proper decisions, and the information itself is not different from the original intentions of its source.

Dr ROBERT KUREK jest pracownikiem naukowym w Katedrze Finansów i Rachunkowości Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, na Wydziale Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze.

Recenzenci: prof. dr hab. Jan Monkiewicz, prof. dr hab. Eugeniusz Stroiński.